

Kétnyelvűség: kétnevűség?¹

1. A kutatásról. – A választott téma egy folyamatban lévő kutatás része, amely a franciaországi első és második generációs magyar–francia kétnyelvű beszélők nyelvhasználatával foglalkozik. Eddig nem készült olyan kutatás – GERGELY JÁNOS 1960-as években végzett fonetikai vizsgálatain kívül (GERGELY 1968) – amely a franciaországi magyar kisebbség nyelvi helyzetével foglalkozott volna, annak ellenére, hogy a nem szomszédos európai országokat tekintve, Németország után, itt élnek a legnagyobb számban magyarok: a Magyarok Világszövetségének 1999-es adatai szerint körülbelül negyvenezen. Közel egyharmaduk él a kutatás helyszínén, Párizsban és környékén, ahol az anyaggyűjtés 2006 óta folyik. A folyamatban lévő gyűjtés egy hetvenöt kérdésből álló nyelvhasználati kérdőív segítségével, irányított beszélgetések (interjúk) formájában zajlik, mely lehetőséget ad az adatközlőkkel való személyes kapcsolatfelvételre, az interjúk során elhangzó kijelentések mögött meghúzódó motivációs rendszer vizsgálatára, visszakérdezésre. Az interjúk feldolgozása tartalomelemzéssel történik. A húsz családdal készített interjú hetvenöt fő nyelvhasználatát mutatja be, továbbá tíz első és tizenöt második generációs egyéni adatközlővel is készült beszélgetés. (Eddig tehát összesen száz fő nyelvhasználatáról áll rendelkezésünkre adat.) A mostani előadás a magyar–francia első és másodgenerációs kétnyelvű beszélők névhasználatával, a névadás motivációival, valamint a névhasználat és az identitás összefüggéseinek vizsgálatával foglalkozik.

Dolgozatomban főként a keresztnevekre koncentrálok, a családnevek kérdését csak röviden érintem, mert az adatközlő családok között jóval több a „magyar édesanya – francia édesapa” típusú család, mint fordítva, így a családnevek nem tükröz(het)nek magyar sajátosságokat. S mivel a családnév nem választható, hanem öröklött, a keresztnemek azok, amelyek magukban hordozzák a névadó szándékát, s amelyekből valamelyest képet kaphatunk a családon belüli identitásképzés mikéntjéről is. Jelen tanulmány az első nemzedék névadási motivációját, a második nemzedék keresztnévhasználatát az interjúk és a kérdőívek anyagán keresztül mutatja be, résztvevő megfigyeléssel és elsőáldozási falitáblák névadataival kiegészítve. Összesen 111 keresztnévet és számos interjúrészletet vizsgál. A gyermekek adatait főként a szülőkkel készített interjúkból, kérdőívekből nyertük, a fiatal felnőttekkel külön beszélgetések is készültek.

¹ Ezúton szeretnék köszönetet mondani Zelliger Erzsébetnek és Farkas Tamásnak az anyaggyűjtés előkészítésében nyújtott segítségükért, és az elkészült dolgozathoz fűzött értékes észrevételeikért.

1. táblázat
Családtípusok

Családtípusok	Családdal készült interjúk/ kérdőívet kitöltő adatközlők: szülők (és gyermekek)	Egyéni adatközlők: másod- generációs fiatal felnőttek
Magyar édesapa – francia édesanya	1	2
Francia édesapa – magyar édesanya	13	6
Magyar édesapa – magyar édesanya	6	7

2. Családnevek és házassági nevek. – A franciaországi magyar családnevek helyzetéről Márai Sándor *Halotti beszéd* című versének klaszszikus sora juthat eszünkbe. Nem véletlen, hogy ZELLIGER ERZSÉBET ausztriai magyarok névhasználata kapcsán írt tanulmányának (1999) címe is ezt a sort idézi fel: „...a nevedről lehullik az ékezet...”. Ez Franciaországban is hasonlóan történt. Az első nemzedék nevééről (erről interjúk és kérdőívek is vallanak) a hivatali útvesztőben tűnt el az ékezet, például akkor, amikor megkapták a francia állampolgárságot, a második nemzedék tagjait pedig már eszerint anyakönyvezték (pl. *Juhász* > *Juhasz*). Ennek egyik oka az író-, illetve később számítógépek magyar ékezeteket nélkülöző kialakításában rejlik, az adminisztráció megkönnyítése végett a hivatalos szervek egyszerűen „elhagyták” az ékezeteket. Másik oka, hogy a franciák nem ismerve a magyar ékezeteket, automatikusan (kézírásban is) elhagyják azokat. KOROMPAY KLÁRA (lektori véleménye) szerint „egyfajta befogadásként is felfogható ez” a jelenség. Ettől függetlenül az adatközlők nagy része ékezettel írja le vagy alá a nevét, ez a változat szerepel a névjegyen is stb. Csak olyan névváltoztatásról tudok, amelyek a keresztnéveket érintették (lásd a 4. pontot).

Az adatközlő családok között nagyobb számban vannak a magyar édesanyából és francia édesapából álló családok, emiatt a családnevek között is több a francia, amely vizsgálati témánkon kívül esik. (Például a gyermekfoglalkozásokon részt vevő családok legtöbbszörében magyar származású a feleség, s ritka az olyan magyar férj, akinek francia felesége van.) Ebből kifolyólag viszont arra érdemes egy pillantást vetni, hogy miként alakult az asszonynévhasználat az elmúlt évtizedekben: húsz, harminc éve még szinte „kötelező” volt a férj nevének felvétele, ezzel az asszony teljesen beolvadt a francia társadalomba. Főleg, hogy sokan még ezen felül franciásan is kezdték írni a keresztnévüket is.

Franciaországban ma három hivatalos házassági névviselési lehetőség kínálkozik: 1) a leánykori név megtartása, 2) a házastárs nevének felvétele, 3) mindkét név egyidejű használata². A 2002 őszén született két törvénymódosítás alapján Magyarországon is lehetővé vált a kettős házassági nevek használata

² Forrás: <http://vosdroits.service-public.fr/F868.xhtml>. [Letöltve: 2010. 09. 18.]

(FARKAS 2003: 137). Ma ez Magyarországon egyre divatosabb, akárcsak az eredeti születési név megtartása, de a férj nevének felvétele is növekvő tendenciát mutat, ugyanakkor a hagyományos *-né* képzővel ellátott alakokat egyre kevesebben választják, de számuk (az összlakosságot tekintve) még mindig ezeknek a névváltozatoknak a legmagasabb (FERCSIK 2005: 6).

A házassági nevek megválasztásával a feleségek a családi (férjjel, illetve a gyermekekkel való) összetartozást és/vagy az önazonosságunkat is kifejezhetik (FARKAS 2003: 133). Az elmúlt tíz évben jellemzőbb, hogy a Franciaországba férjhez menő feleségek megtartják saját, lánykori (magyar) nevüket, s nem lesznek *Madame XY*. A magyar gyakorlatban ezzel szemben a férj családnevét a feleség keresztnévéhez felvenni soha nem volt annyira elterjedt, mint Nyugat-Európában, és az elvi lehetőség (a törvényi szabályozás) is csak 1974 óta van meg erre (uo.).

A gyűjtött anyagban előforduló házassági nevek abban az esetben, ha a férj francia, a feleség pedig magyar, a következő megoszlást mutatják:

2. táblázat
Házassági nevek

A feleség névválasztása házasságkötéskor	Névadat száma	Az adatközlők születési intervalluma
Megtartja a lánykori/ születési nevét és keresztnévét	10	1960–1975 között
Megtartja a saját családnevét, de a keresztnévét franciásítja	1	1970 k.
Felveszi a francia férj családnevét, de (eredeti formájában) megtartja a saját keresztnévét	6	1960–1970
Felveszi a francia férj családnevét és a saját keresztnévét franciásítja	6	1940–1970
A két név ötvöze (kötőjeles megoldás)	1	1973

A fenti adatok közül az adatközlők születési ideje igen fontos információval szolgál: ebből derül ki, hogy a legidősebb nemzedék (asszimilálódó típusként) nemcsak a férje családnevét vette fel, ahogy szokás volt (és nem is nagyon gondolkodott rajta, hogy másként tegyen), hanem a keresztnévét is franciásította. A középnemzedék már inkább megtartotta a saját keresztnévét a férj családneve mellett, s ez a típus verseng ma a másikkal, amelyik megőrzi a teljes, „eredeti”, születési nevét.

Nem szóltam még arról az esetről, amikor mindkét fél magyar. Főként olyan első generációs házaspárok névviselési szokásait tanulmányozhattam, akik nem együtt emigráltak Franciaországba, így a házasságkötést nem (csak) a magyar törvények szerint jegyezték be. A második világháború előtt és után, illetve 1956 után a Franciaországba érkező férfiak közül sokan voltak, akik később Magyarországról nőültek (az 1970-es években). A kitelepülő feleségek azzal is igyekeztek a francia társadalomba beilleszkedni, hogy névviselési szokásaikban

is alkalmazkodtak a bevett francia normákhoz. A házassági név megválasztásakor magyar férj és magyar feleség esetében is két út kínálkozott: a magyar családnevet „franciás” módon vette fel a feleség (férj családneve+feleség keresztnéve), vagy megtartotta a leánykori nevét. Az első eset gyakoribb, s ezen felül a feleség még franciásította is a keresztnévét (így lett például: *Ágnes* > *Agnès*).

3. Problémafelvetés: Kétnyelvűség: kétnevűség? – Társadalmi beágyazottságuk miatt a tulajdonnevek önmagukban egyszerre szocio-, pszicho- és etnolingvisztikumnak stb. is tekinthetők. Kétnyelvű környezetben a névválasztást egyúttal nyelvi kódválasztásnak kell tekintenünk, melyet a kétnyelvűség szociolingvisztikai szabályrendszerén keresztül szükséges vizsgálni (VÖRÖS 2007a: 146–7). Kisebbségi helyzetben a névválasztással deklaráljuk azonosulásunkat, kifejezhetjük hovatartozás-érzésünket, identitásunkat. Kétnyelvű kisebbségben a második nyelvhez való viszonyban kulturális és lélektani motiváltság fedezhető fel. A motivációk alapján három típust különböztethetünk meg: az asszimilálódó, az asszimilációellenes és a kétnyelvű, kétkultúrájú típust. Az asszimilálódó típus a befogadó ország nyelvének és kultúrájának minél gyorsabb átvételére törekszik, az asszimilációellenes a saját nyelve és kultúrája megőrzésén fáradozik, a harmadik, kétnyelvű, kétkultúrájú típus „kiegyenlített kapcsolatokra törekszik mindkét irányban” (ZELLIGER 2007: 229). A kérdés valójában az, hogy minden kétnyelvű, kisebbségben élő kétnevű-e, avagy csak az utolsó, kétkultúrájú tekinthető annak. Feltevésünkéből az következne, hogy az első típus csak francia, a második csak magyar, a harmadik pedig két nevet vagy úgynevezett semleges típusú nevet ad a gyermekének. Csak őket tekinthetjük úgynevezett „k é t n e v ű nek”?

4. Keresztnévvizsgálat. – Az első nemzedék keresztnéveit nem vizsgáltam és gyűjtöttem össze olyan alapossággal, mint a második nemzedéket érintő névadási motivációkat. Az ő esetükben a névváltoztatások lehetnek figyelemre méltóak. Főként az 1960-as, 1970-es években zajló névváltoztatások a keresztnévek „franciásítását” jelentették, általában az állampolgárság felvételével egy időben. Például tudok arról, hogy egy vajdasági házaspár „franciásította” a keresztnévét, s így *Veronikából Véronique* lett, *Sándorból Alexandre*, de családnevükről csak az ékezet tűnt el a francia állampolgárság felvételekor, s ott-hon, családi körben használt becenevük megmaradt *Vera* és *Sanyi*. Hasonló okokból (az állampolgárság felvételekor) lett *Erzséberből Elisabeth*, *Zsuzsannából Susanne*, *Istvánból Étienne*, s még sorolhatnánk a számos példát. Mint fentebb említettem, ez a fajta asszimilációs törekvés a korábbi évtizedekre volt inkább jellemző (1950–1980 között), a Franciaországba kitelepülő vagy férjhez menő első nemzedék tagjainak körében, s ez a törekvés megmutatkozik a gyermekeiknek szánt nevek kiválasztásában is.

A) A keresztnévanyag. – A nyelvhasználati interjúk során a nyelvhasználati kérdőívemből feltett lenti kérdésekre adott válaszok képezik ennek a dolgozatnak az anyagát. Az első nemzedék tagjainak feltett kérdések: 1. Ha van-

nak gyerekei, őket hogy hívják? Miért ezt a nevet kapták? 2. Becézi őket? Hogyan? 3. Ha még nincsenek gyerekei, adna a gyerekeinek magyar nevet? Miért igen/Miért nem?

Vonatkozó kérdések a második nemzedék számára: 1. Tudod-e miért adtak/nem adtak magyar keresztnévet neked? 2. Van beceneved otthon? Mi az? 3. Használsz máshol is ezt? 4. Hogy hívják a testvére(i)d? 5. Ha vannak gyerekeid, őket hogy hívják?/Adnál a gyerekeidnek magyar nevet? Miért?

A továbbiakban részletesen 59 keresztnévet vizsgálók, amiből 31 név gyermekek (0–14 évesek), 28 név pedig fiatal felnőttek (14–30 évesek) neve. További 15 névadatot (gyermekfoglalkozásokon való) résztvevő megfigyeléssel, 37-et pedig elsőálldozási falitáblákról nyertem. Ezt az összesen 52 nevet mintegy kontrollcsoportként használom az kérdőíves vizsgálat és a nyelvhasználati interjúk során nyert és vizsgálandó 59 névadat ellenőrző vizsgálatára. Így összesen 111 adattal dolgoztam.

B) Népszerű nevek Magyarországon és Franciaországban. – Korpuszom vizsgálatakor igyekeztem figyelembe venni a névdivatot is (J. SOLTÉSZ 1979: 136–44), azt, hogy mennyire játszhatott szerepet az a Franciaországban élő szülőknél gyermekeik nevének kiválasztásakor, hogy milyen nevek népszerűek éppen Magyarországon vagy Franciaországban. Példaként a 2004-es évet, Magyarország uniós csatlakozásának az évét választottam, mert ez nagyjából középtájon helyezkedik el a második vizsgált időintervallumban (1995–2010), amelyben már jól kimutatható a két ország közötti élenkülökapcsolatok hatása, az állandó mozgás, és az újonnan megjelenő tömegtájékoztatóeszköz, az internet jelentősége is. A „20 éven „belül” érkezők (és a diaszpóra második generációjába tartozó szülők) már engedékenyebbek a névválasztásban. Ők a »szabad Európa« polgárai, és sokan közülük (feltehetően többen, mint az úgynevezett »emigránsok«) vegyes házasságban élnek” (ILLÉS-MOLNÁR 2010: 60). S tegyük hozzá, több lehetőségük van az anyaországgal való kapcsolattartásra, s jobban is követik a magyarországi (illetve nemzetközi) névdivatot, mint a korábban kitelepülők.

Magyarországon a 2004-ben legnépszerűbb 10 fiú, illetve 10 lánynev közül a gyűjtött anyagban két fiú (*Dániel, Péter*) és négy lánynev (*Anna, Réka, Fanni, Eszter*) is szerepel, ami alátámasztja a névtani kutatások azon megállapítását, hogy a fiúnevek kiválasztásakor az adatközlők jóval konzervatívabbak, míg a lánynevek esetében inkább követik az aktuális divathullámokat (RAÁTZ 2005). A 2004-ben született fiúgyermekek esetében a leggyakoribb nevek Magyarországon: *Bence, Máté, Balázs, Dávid, Dániel, Levente, Tamás, Ádám, Péter, Gergő*. És a leggyakoribb leánynevek: *Anna, Viktória, Réka, Vivien, Zsófia, Petra, Dorina, Fanni, Boglárka, Eszter*³.

A franciaországi legnépszerűbb nevek listáján szereplő névadatok közül csak azokat hívtam le a statisztikai rendszerből, amelyek a kutatás helyszínéül

³ Forrás: www.nyilvantarto.eu/kekhh/.../nepessegfuzet/2005/2005_jan_szoveg.doc.
[Letöltve: 2010. 09. 18.]

szolgáló Île-de-France területére (Párizs és környéke) vonatkoznak. Itt is a 2004-es adatokat vettem figyelembe. Ez alapján három fiú (*Alexandre, Raphael, Victor*) és három leánynév (*Sarah, Alice, Juliette*) szerepel a korpuszban, tehát itt döntetlen eredményt kapunk: mind a fiúknak, mind a lányoknak való névválasztás esetén erősnek mondható a francia/nemzetközi névdivat hatása. A 15 leggyakoribb utónév 2004-ben az Île-de-France területén, az adatgyűjtés helyszínén a következő: *Alexandre, Raphael, Paul, Thomas, Gabriel, Antoine, Louis, Victor, Maxime, Hugo, Arthur, Lucas*; illetve *Ines, Emma, Camille, Louise, Marie, Sarah, Lea, Clara, Alice, Chloé, Manon, Juliette*⁴.

A fentiekből megállapítható, hogy természetesen a névdivat is szerepet játszik a névadásban, de a kérdést szükséges tovább árnyalni, hiszen azon túl, hogy divatos nevet kap-e a gyermek, vizsgálatunk szempontjából inkább az számít, hogy a szülői szándék szerint milyen „típusú” nevet adtak neki. A tipológia felállításához feltétlenül szükséges a csoportosítási lehetőségek számbavétele. (Érdemes megfigyelni, hogy a magyar névdivat – néhány év késéssel – követi a franciát, ha például az *Emma* név utóbbi időben tapasztalható magyarországi divatjára gondolunk.)

C) Csoportosítási lehetőségek. – A nyugat-európai magyar diaszpóra körében az ezredfordulón végzett névtani kutatásokat, szociolingvisztikai anyaggyűjtés mellett, ZELLIGER ERZSÉBET és ILLÉS-MOLNÁR MÁRTA. ZELLIGER ERZSÉBET (2007: 227–33) 665 személy 1004 nevét négy linzi és egy welsi plébánián, a linzi püspökség idegenajkúak lelki gondozását végző hivatalában és a leondingi evangélikus templomban gyűjtötte, valamint figyelembe vette az *Életünk* című lap keresztelési adatait is. Az anyakönyvi kutatás előnye, hogy nagy mintavételt tesz lehetővé, hátránya viszont, hogy nem lehet rákérdezni a motivációkra. ILLÉS-MOLNÁR MÁRTA (2009: 68–82; 2010: 59–69) németországi magyarok körében végzett kérdőíves felmérést 2008-ban és 2009-ben, melyben a névadási motivációkra is rákérdezett. 2010-es tanulmányában a németországi magyarság második és harmadik generációja 381 tagjának keresztnévét vizsgálja. Mindkét tanulmányban találunk összefoglaló táblázatot, melyben a névadatokat csoportosítják a kutatók.

ZELLIGER hat kategóriát különböztet meg: Magyar 1.: lefordíthatatlan nevek (pl. *Csilla*); Magyar 2.: magyar alakú nevek (pl. *István*); Semleges 1.: olyan nevek, melyeknek írásképében nincs (*Anna*) vagy csak minimális a különbség, az ékezet meglétében vagy hiányában (*Ádám*), esetleg más apró (egy betűnyi) különbség van (*Silvia*); Semleges 2.: a magyar nevek német megfelelői kerültek be az anyakönyvekbe, de otthon magyaros alakban használják a nevet (pl. *Franz* > *Feri*); Német (pl. *Ingrid*); Egyéb.

ILLÉS-MOLNÁR 2009-es kategorizációja a következő: A) egy keresztnév: magyar (vagy annak tartott, magyar helyesírású); német; nemzetközi; egyéb. B) két keresztnév: az első magyar (vagy annak tartott), a második német (vagy

⁴ Forrás: <http://www.linternaute.com/femmes/prenoms/classement/101/2004/>.
[Letöltve: 2010. 09. 25.]

nemzetközi); az első német (vagy nemzetközi), a második magyar (vagy annak tartott); mindkettő magyar (vagy annak tartott); mindkettő német (vagy nemzetközi); egyéb. ILLÉS-MOLNÁR 2010-ben egy egyszerűsített kategóriarendszert készített. A vizsgált neveket típusuk szerint négy csoportba osztotta: 1. magyar eredetű vagy magyaros hangzású nevek, 2. a két keresztnév közül az egyik magyar vagy magyaros hangzású, 3. Magyarországon is gyakori idegen eredetű (nemzetközi) nevek és 4. német vagy egyéb (nem magyaros hangzású) nevek.

ZELLIGER (2007) a neveket „eredetük”, közösséghez való kapcsolhatóságuk alapján csoportosította. A továbbiakban ezt a csoportosítást veszem figyelembe, azzal a megjegyzéssel, hogy minden csoportba csak azokat a neveket veszem fel, amelyeket az adatközlők „hovatarozásérzés” (ILLÉS-MOLNÁR 2009: 70) alapján kategorizáltak. A legnehezebben körülhatárolható, definiálható kétségtelenül a Semleges 1. típus, amelyre ILLÉS-MOLNÁR 2009-ben a nemzetközi elnevezést alkalmazza. A nyelvhasználati interjú „műfaja” ugyan kevesebb adattal szolgál, ugyanakkor több lehetőséget ad arra, hogy rákérdezzünk a névadási motivációkra is, ezért fontosnak tartottam előtérbe helyezni ILLÉS-MOLNÁR zárójeles „annak tartott” megjegyzését a besoroláskor. Ez az oka annak, hogy saját csoportosítási rendszeremet a szülői szándékok, motivációk alapján állítottam fel, és ez alapján soroltam be az adatokat is egyik vagy másik kategóriába. Minden kategóriához csatoltam egy-két jellemző interjúrészletet, és a fejezet végén táblázatban foglaltam össze a korpuszban szereplő neveket.

Egy keresztnév

1. Magyar (1., 2.)/magyar (vagy annak tartott, magyar helyesírású) keresztnév

Interjúkészítő: *És a gyerekek neve...?*

FM11: *Tudatosan magyar nevek. [...] A két gyerek magyarnak tartja magát, de megvan a kettős identitás.*

2. Francia (vagy csak francia formájában használt) név

Interjúkészítő: *És azért adtak neked francia nevet, hogy könnyebb legyen itt?*

2FM11: *Igen hát, igen szerintem, mert ez volt az egyik lépés az integrálódásra.*

3. Semleges (nemzetközi) 1.: olyan nevek, melyeknek írásképeben nincs vagy csak minimális a különbség, például az ékezethasználásban (pl. *Daniel ~ Dániel*).

FM5: *Olyan nevet akartunk, ami működik magyarul is, angolul is, nemzetközi.*

FM9: *Sara nem Sarah, mint ahogy Franciaországban kéne [...] Magyarországon Sára [...] nekem beírták, mert ki kell tölteni egy papírt, és én beírtam ával, csak nem fogom magyarul azt írni, hogy Sara.*

Interjúkészítő: *És mind a két országban anyakönyvezték a gyerekek?*

FM18: *Igen.*

Interjúkészítő: *És mind a két helyen franciásan?*

FM18: *Igen.*

4. Semleges (nemzetközi) 2.: olyan franciásan anyakönyvezett nevek tartoznak ebbe a csoportba, amelyet Magyarországon névfordítással magyarosítanak (pl. *Sophie ~ Zsófi*).

Interjúkészítő: *Otthon téged hogy hívnak?*

2FM2: Zsófia. *Magyarul úgy vagyok körösztölve.*

Interjúkészítő: *És hivatalosan? Zsófi vagy Sophie? A személyi igazolványban, az útlevelemben?*

2FM2: *Á, Sophie. Sophie vagyok. Oui, oui Sophie.*

Interjúkészítő: *De otthon Zsófinak hívnak?*

2FM2: *Ott igen, Magyarországon...enfin...attul függ...most már legtöbben...de mikor meg lettem körösztölve, akkor Zsófiának.*

Két keresztnév

Míg ILLÉS-MOLNÁR MÁRTA adatközlőinek (a németországi magyaroknak) egyharmada adott két keresztnévet a gyermekének (a 2009-es tanulmány adatai alapján), addig a párizsiak mintegy 10%-a választotta csak ezt a megoldást. Ezek a szülők ritkán éltek csak azzal a lehetőséggel, hogy két keresztnévet adva gyermeküknek, ezzel fejezzék ki annak kettős identitását. Ehelyett a Semleges 1. vagy 2. csoport, tehát a nemzetközi nevek használata került túlsúlyba, mellyel a kettős (vagy köztes) identitást érzékeltetik. Így (vegyes kódú) kettős vagy hármas keresztnéve mindössze négy gyermeknek van. Például: *Réka Lauréline* (2002). De olyannal is találkoztam, akinek mindkét keresztnéve magyar: *Álmos Attila* (1988).

A gyűjtött anyagot a második nemzedék tagjainak születési éve alapján két-felé osztottam: 1980–1995 és 1995–2010 között született gyermekek névadataira. Az elkülönítésre azért volt szükség, mert az 1990-es évek elején, a megváltozó magyarországi politikai helyzet a franciaországi magyar emigrációnak a Magyarországgal való kapcsolattartási lehetőségeire és formáira, valamint az emigráció összetételére is kihatással volt. Ennek következtében pedig, mint látni fogjuk, a két névanyag is jelentős eltéréseket mutat. A továbbiakban százalékos megoszlásban, születési időintervallumok szerint két oszlopban tüntetem fel a névadás motivációja alapján csoportosított neveket.

3. táblázat

Névtípusok százalékos megoszlása

A névadás motivációja	1980–1995	1995–2010
Magyar (vagy annak tartott)	16%	10%
Francia	12%	7%
Semleges (nemzetközi) 1.	36%	76%
Semleges (nemzetközi) 2.	36%	3%
Egyéb	0%	3%

A névadás motivációira közvetlenül a szülőktől, illetve felnőtt adatközlők esetén, maguknál a névviselőknél kérdeztem rá. Válaszaik alapján állítottam fel azt a négy (+1 egyéb) kategóriát, amit a keresztnévek csoportosításánál alkalmaztam. Mint látható, a kizárólagosan magyar, illetve francia nevek aránya jóval alacsonyabb, mint a kettős identitásra utaló semleges típusú nevéké. A lenti összefoglaló táblázat a korpuszban előforduló neveket mutatja, névviselőik születési évével együtt. (Egy szülőtől nem kaptam engedélyt a gyermekei nevének közzétételére, így itt csak a névtípust jelzem.)

4. táblázat

A korpuszban előforduló nevek csoportosítása a névadás motivációja alapján

A névadás motivációja	1980–1995	1995–2010
Magyar (vagy annak tartott)	<i>Tünde</i> (1980) <i>Jenő</i> (1980 k.) <i>Attila</i> (1983) <i>Baltázár</i> (1993)	<i>Botond</i> (2000) <i>Vince</i> (2002 k.) <i>Bendegúz</i> (2008)
Francia	<i>Cédric</i> (1971) <i>Clarie-Anne</i> (1981) <i>Nicolas</i> (1991)	<i>Jérémy</i> (2000 k.) <i>Juliette</i> (2005 k.)
Semleges (nemzetközi) 1.	<i>Dora/Dóra</i> (1970 k.) <i>Ilona</i> (1979) <i>Peter/Péter</i> (1985) <i>Nina</i> (1986) <i>Lily/Lili</i> (1987) <i>Fannie/Fanni</i> (1991) <i>Anna</i> (1993) <i>Marc/Márk</i> (1993) <i>Eric/Erik</i> (1995)	<i>Sara/Sára</i> (1997) <i>Axel</i> (1999) <i>Liza</i> (2000 k.) <i>Donat/Donát</i> (1997) <i>Est(h)er/Eszter</i> (2000, 2005) <i>Benjamin/Benjámín</i> (2001) <i>Noémie/Noémi</i> (2001) <i>Jazmin/Jázmin</i> (2001) <i>Elza</i> (2002) <i>Mathilde/Matild</i> (2002) <i>Daniel/Dániel</i> (2003, 2005) <i>Julia/Júlia</i> (2003) <i>Raphael/Rafael</i> (2004) <i>Victor/Viktor</i> (2004 és 2004 k.) <i>Gaspar/Gáspár</i> (2005) <i>Maya</i> (2005) <i>Lili</i> (2007) +2 név
Semleges (nemzetközi) 2.	<i>Anne-Marie</i> (1970 k.) <i>Christian</i> (1970 k.) <i>Dominique</i> (1970) <i>Alexandre</i> (1980 k.) <i>Christina</i> (1982) <i>Sophie</i> (1984) <i>Elisabeth</i> (1989) <i>Isabelle</i> (1987) <i>Antoinette</i> (1988)	<i>Martin</i> (2006)
Egyéb: portugál névforma		<i>Katarina</i> (2006)

D) Motivációk és generációs különbségek. – A fenti táblázat alapján jól kirajzolódnak az elvileg egy generációnak tekintett második nemzedék eltérő névviselési szokásai. Ezt az egynek tekintett „második” generációt mindenképpen érdemes kettéosztani, és két nemzedéknek tekinteni⁵: az 1970-es évek végétől az 1990-es évek közepéig tart az egyik, az 1990-es évek második felétől napjainkig a másik kategória. Megfigyelhető, hogy az 1970-es, ’80-as években a franciás nevek túlsúlya az asszimilációs törekvés felé mutat, hiszen nagyrészt egy politikai emigráció gyermekeiről van szó. Azok a szülők, akik igyekeztek a Semleges (nemzetközi) 2. kategóriába tartozó neveket adni a gyermekeiknek csak „otthoni használatra” (lásd az 5. pontot is), valamint a magyar nagyszülők részére tartották fenn a név magyaros változatát (pl. *Anne-Marie* ~ *Annamária*). Természetesen ezzel ellentétes törekvések is megfigyelhetők, az asszimilációellenes típusba tartozó családoknál, ahol szándékosan lefordíthatatlan, jellegzetes magyar nevet kapott a gyermek (pl. *Attila*). Az 1990-es évek az átmenet korszaka, amikor a semleges típusú, nemzetközi nevek aránya még jobban megnő, az ezredfordulótól pedig a szülők legtöbbször a kettős anyakönyvezést választja, mivel erre adminisztratív lehetőség is nyílik: nemzetközi, mindkét országban használatos és elterjedt, lehetőleg helyesírási problémáktól mentes neveket részesítenek előnyben a kétkultúrájú, gazdasági emigráció tagjai. A kettős anyakönyvezés erősíti a kettős identitást. Mivel ma már van lehetősége a magyar szülőnek a Franciaországban született gyermekét Magyarországon is anyakönyveztetni (s ezzel élnek is a szülők), a második korcsoport tagjai (0–14 évesek) mindkét országban anyakönyvezve vannak. (A kétféle anyakönyvezés lehetőségéből fakadó névhasználati jellegzetességeket a fenti összefoglaló táblázatban is igyekeztem érzékeltetni.) A szülők Magyarországon lehetőleg magyarosan (ékezettel), Franciaországban franciásan (ékezetek nélkül) íratják be a gyermekek nevét. A magyarországi anyakönyveztetéshez a következő dokumentumokat kell benyújtani: 1) Az eredeti születési anyakönyvi kivonatot, hivatalos fordítással („*extrait d’acte de naissance*”); 2) A kitöltött, mindkét fél által (édesapa, édesanya) aláírt „Adatlap a születés magyarországi anyakönyvezéséhez” nevű dokumentumot; 3) Ha a gyermeknek kettőnél több utóneve van, akkor mellékelni kell egy kitöltött, mindkét fél által aláírt „Névviselési nyilatkozatot” is, melyben a magyar iratokba bejegyzendő két utónévről nyilatkoznak a szülők.⁶

„Szíveskedjen az adatlapot a magyar nyelv szabályainak megfelelően (név: 1. családi név 2. utónév; dátum: év, hó, nap; ékezetek használata stb.) nyomtatott betűkkel magyarul kitölteni!” – áll az adatlapon az utasítás, amiben az ékezet-használatra való felhívás azért figyelemreméltó, mert több szülő is említette, hogy ennek ellenére nehézségei voltak a magyarországi anyakönyveztetéskor amiatt, hogy a francia születési anyakönyvi kivonat ékezet nélkül tartalmazta a gyermek nevét, s így Magyarországon sem voltak hajlandóak ékezettel beírni (az

⁵ A generációk kategorizálásának problematikájával ZELLIGER ERZSÉBET *Generációk az emigrációban* című írása is részletesen foglalkozik (ZELLIGER 1997: 94–8).

⁶ Forrás: <http://www.mfa.gov.hu/kulkepviselet/FR/hu/Konzuliinfo/anyakonyvezes.hu>. [Letöltve: 2010. 09. 18.]

egyértelmű szülői szándék ellenére sem) a gyermek utónevét. Volt olyan szülő, akinek nem sikerült elérnie, hogy a hivatalos fordításra rákerüljön az ékezet, ezért vagy beletörődött, hogy a gyermeke a magyar anyakönyvben (is) ékezet nélkül szerepeljen (pl. *Daniel*), vagy szabályos névváltoztatást kért. Olyan szülő is akadt, aki az interjúban bevallotta, hogy „rácsalta” az ékezetet az anyakönyvi kivonatra, így az útlevelet már ennek alapján, ékezettel állították ki gyermekének.

Mi lehet az oka annak, hogy ma a Semleges (nemzetközi) 1. típusú nevek a legnépszerűbbek? A gyermekek mindkét kultúrában való otthonosságérzését, beilleszkedésének megkönnyítését igyekeznek elősegíteni a szülők ennek a névtípusnak a választásával. S nem utolsósorban gyakorlati megfontolások is erősítik azt, hogy lehetőleg mindkét országban azonos vagy közel azonos írásképű nevet adjanak. (Arra, hogy mennyiben tekinthető egyetlen névnek ez a gondosan kiválasztott „nemzetközi” utónév, illetve hogy milyen kiejtési problémák fordulhatnak elő, a nyelvi kódválasztás témakörénél még visszatérek.) A Semleges (nemzetközi) 1. típusba tartozó utónevet választó szülők legfőbb célja, hogy gyermekük mind a francia, mind a magyar kultúrában otthon érezze magát, nem akarják teljesen franciává nevelni a gyermekeket (mint a korábban inkább jellemző asszimilálódó típus), de kerülik a túlságosan „kirívó”, jellegzetesen magyar neveket is (az asszimilációellenes típus névválasztásait). Természetesen kivételek mindkét kategóriában vannak, itt is csak tendenciákról beszélhetünk, hiszen találkoztam olyan gyermekekkel, akik az elmúlt évtizedben kaptak jellegzetesen magyar, illetve magyarra lefordíthatatlan, francia nevet. (Egy édesanya úgy vélte, hogy Franciaországban annyi különböző név van, hogy senki sem lepődik meg túlságosan egy újabb olyan „egzotikus”-nak érzett néven, mint például a *Réka*, hanem előbb vagy utóbb megtanulja és használja, ámbár az eredeti, magyar hangalakot úgysem tudja reprodukálni.)

Az egyik legfontosabb szülői motiváció a névválasztáskor az, hogy a gyermeknek legyen könnyebb, egyszerűbb. Egy szülővel való rövid beszélgetésből idéznék most: „Az egyszerűség kedvéért [kapta a lányom a *Maya* nevet – Sz. T. A.] ...nem akartuk például azt, hogy *Emese*, *Émösze* vagy *Émez*, kimondhatatlan neveket, ezt nem. A gyerekek nehéz, nem nekem”.

Van, aki szándékosan nem franciásan íratja be a gyereke (nemzetközi) nevét a francia anyakönyvbe sem. Erre példa a következő eset: „*Rafael* pedig nem *ph*-val lett beírva, ez mindenkit irritál” [itt, Franciaországban – Sz. T. A.].

E) A névválasztás mint nyelvi kódválasztás. – A Semleges (nemzetközi) 1. csoportba tartozó nevek vegyes vagy kétkódú nevek lennének? VÖRÖS FERENC a szlovákiai magyarok keresztnévhasználata kapcsán veti fel a kérdést: „Hány keresztnéve van a szlovákiai magyaroknak?”. Arra a következtetésre jut, hogy tulajdonképpen ezek a nevek két alakváltozatban élő keresztnévek, amelyek alaki keresztnévkölcsonzással úgynevezett „metanyelvi párokat” alkotnak. A valódi metanyelvi párok „egymáshoz képest kisebb-nagyobb alaki különbséget mutatnak. Etimológiaiilag általában közös forrásnyelvi alakra vezethetők vissza, amely egy harmadik nyelv nevének számít. Alaki eltéréseiket különféle hangváltozásokkal magyarázzuk, amelyek a két nyelv na-

gyon eltérő fonetikai, fonotaktikai szabályainak engedelmeskedve következtek be a régiségben. Például szlk. *Adam* ~ m. *Ádám*” (VÖRÖS 2007b: 196). Ezek mindkét nyelvben létező nevek, csak más-más alakban. A kettősségnek nyelvi és pragmatikai oka van. A két alakot helyzettől, beszédpartnertől, kódtól stb. függően váltogatják. A két névalak között az eltérés akár annyira minimális is lehet, hogy például csak a kiejtésben jelentkezik. A névváltoztatás a beszédhelyzetek egy részében vegyeskódúságot eredményez (VÖRÖS 2007b: 195).

Magam is minden minimális eltérést névváltoztatásnak tekintek. Megállapítható, hogy kétnyelvű beszédhelyzetben minden név két hangalakban realizálódik, legyen szó például akár a *Tünde*, akár a *Juliette* névről. Francia anyanyelvű beszélő a magyar nevet is „franciásan”, a magyar beszélő a franciát is „magyarosan” ejti. Éppen ezért állítható, hogy a címben feltett kérdésre, tehát hogy a kétnyelvűség egyet jelent-e a kétnevűséggel, a válasz: igen. Hiába igyekeznek a szülők semleges nevet adni a gyermeküknek, az azonos írásképpel rendelkező nevek kiejtése a két nyelvben mégsem lesz azonos. Tehát a fenti igen válasz azaz a megkötéssel érvényes, hogy igen, a beszélt nyelvben a két név hangalakja nyelvfüggő, kódfüggő versengésben van. Több édesanya is úgy nyilatkozott, hogy szándékosan keresett olyan nevet a gyermekeinek, amelyet mindkét országban ugyanúgy írnak. Kiderült azonban, hogy nem ugyanúgy ejtik:

Interjúkészítő: ...*a kislányod pedig...*

FM17: *Lili, i-vel írva... Nálunk sokkal zártabb az i. Nekik meg ilyen feszülős az i. Hát én arra törekedtem, mert a név az ilyen ön...mert amikor háromévesen, kétévesen, egyévesen a nevét megtanulja, ne legyen neki abból problémája, hogy ő ki is valójában.*

Interjúkészítő: *Szándékosan választottál olyan neveket, amik mind a két országban...?*

FM18: *Én azt hittem igen, hogy ugyanúgy ejtik ki őket, úgyhogy szándékosan olyat kerestem, ami...nem nagy különbség van...ami nem magyaros, hogy Franciaországban ne legyen nehéz kiejteni nekik.*

5. Becenévhasználat. – Rövid helyzetképet szeretnék adni arról, hogy van-e az adatközlők családjában becenévhasználat, és ha igen, akkor milyen jellegű beceneveket használnak. A becenevekre azért kérdeztem rá, mert Franciaországban a becézés nem annyira van szokásban, nem annyira elterjedt, nem olyan „divatos”, mint Magyarországon⁷. Kérdés továbbá az is, hogy, ha van is becenevük az adatközlőknek, az vajon mennyire „magyaros” (például: *-ka/-ke* kicsinyítőképzős becenevek használata, mint *Lindike*, *Lilike* stb.), illetve az, hogy ezek a becenevek mennyire köthetők a magyar kultúrához.

A becenévadás a családon belüli intimitás fokának az érzékeltetése, kifejezése lehet. Két kivétellel, minden megkérdezett második generációs fiatal felnőttnek, gyermeknek van beceneve otthon, s ezek közül kivétel nélkül minden-

⁷ „Nincs. Franciaországban nincs becenév. Soha nem becézgetnek.” (2FM9)

kinek volt legalább egy „magyaros” beceneve, s 90%-uk csak magyar becenévvel rendelkezik. A magyar neveket magyarosan becézni magától értetődő, de az interjúk során kiderült, hogy a semleges neveknek is magyar(os) becézőjét használják. A magyar nyelvnek a családon belül elfoglalt szerepét mutathatja az (például az érzelmek kifejezésére inkább használt nyelv, „titkos nyelv”), hogy a francia nevekből (vagy nevek mellett párhuzamosan) magyar becéző alakokat hoztak létre a szülők. (Azt azonban tudjuk, hogy ezeket a beceneveket szinte kizárólag otthon használják, az iskola és a francia baráti kör – néhány kivételtől eltekintve – nem is ismeri a családi becéző alakokat.) Íme néhány példa:

- 1) Magyar név → magyar becenév: *Tünde* > *Tündi*, *Botond* > *Boti* stb.
- 2) Semleges név → magyaros becenév: *Daniel* > *Danika*, *Ilona* > *Ilcsi*, *Victor* > *Vikike* stb.
- 3) Francia név → magyaros becenév: *Claire-Anne* > *Klári*, *Martin* > *Marci*, *Lauréline* > *Lolocska* vagy *Lolotte* (ez utóbbi az *-otte* képző használatával képzett jellegzetesen franciás becézési forma) stb.

6. Kitekintés, jövőkép: „Adnál-e a gyerekeidnek magyar nevet?” – A fenti kérdést a második nemzedék tizenöt fiatal felnőtt adatközlőjének tettem fel. Vajon a magyar nevek mit jelentenek számukra? Ismerik-e őket egyáltalán? Adnának-e magyar(nak tartott) nevet saját gyermekeiknek, a következő nemzedéknek? S így szándékukban áll-e ezen keresztül (is) őrizni a magyar gyökereket, kötődést, családi hagyományt? Az identitást?⁸ Hiszen a nyugati magyar diaszpórában a magyar kultúrnemzeti identitás legfőbb eleme nem egyértelműen a nyelv, mint a Kárpát-medencei magyarság körében (GEREBEN 1999), hanem a hagyományok, az ünnepek, az ételek...és akár a nevek is: a név mint identitásjelölő is ide tartozhat. Az adatközlők névválasztási stratégiáiból következő válaszadó típusok:

1) Válaszkerülők: ezek az adatközlők arra hivatkoztak, hogy A) nem ismerik eléggé a magyar neveket, vagy hogy B) még nem gondolkodtak el ezen a kérdésen: 3 fő.

2) Kompromisszumos megoldásra törekvők 1.: semleges (nemzetközi) neveket adnának a gyermekeiknek: 4 fő.

3) Kompromisszumos megoldásra törekvők 2.: két keresztnévet választanának, és második névnek adnák a magyart: 4 fő.

4) Magyar nevet választók: 2 fő. Példaként az *Attila* és az *Ilona*, illetve *Csilla* nevet említették. Az *Attila* név státusza meglehetősen érzékeny, de kétségkívül ez a legnépszerűbb férfinév a magyar nevet választók körében. (Három olyan családot is megismertem, amelyekben a lánytestvérek mindannyian nemzetközi nevet kaptak, a fiúk viszont *Attilák* lettek.) Ezt a nevet semmilyen más nyelvre nem lehet lefordítani, ráadásul a francia történelmet ismerve, a hun király neve fenyegetően hangzik a francia iskolások körében (hiszen a Galliát is

⁸ Mint például az arab családoknak Franciaországban, akik a névhasználat (is) kifejezik identitásukat (LAPIERRE 2006).

feldúló Attiláról már mindenki hallott)⁹. Adatközlőim mégis arról számolnak be, hogy testvéreik büszkén viselik ezt a nevet:

Interjúkészítő: *Nem volt probléma abból sosem Franciaországban, hogy ő Attila?*

2FM3: *Hú ez... Hát ööö nehéz lehetett volna, de csak Attiláról beszélünk, tesómról. Hát és ööö mivelhogy...hát mindig mikor mondom, hogy a tesóm Attilának...hívjuk, hát az mindig egy kicsit a franciáknak meg vannak egy kicsit lepődvé. De mindig mondom, hogy Magyarországon ez nagyon ööö [...] gyakori, igen.*

Interjúkészítő: *Abból nem volt baj, hogy Attila az öcséd neve, nem néztek furcsán?*

2FM10: *De egy kicsit, de mert így megszokta mindenki. [...] Anyukámnak nagyon tetszett ez a név. [...] Nem is, nem tudom, nem kérdeztem meg, hogy mi-ért pont Attila. Vagyis nem emlékszem, mert, hogy én akkor még csak nyolc éves voltam. Úgyhogy nem tudom nagyon...*

A női nevek közül az *Ilonát* tartják igazi magyar névnek Franciaországban. A név mostanában elég nagy népszerűségnek örvend (s nemcsak az emigráns magyarok körében), különösen azóta, amióta Johnny Holliday menyje – ki tudja, miért – ezt a nevet választotta a legidősebb lányának. Egy édesanya, akinek a legidősebb lánya *Ilona*, mesélte: „És akkor aztán hogy egy kicsit kezdett népszerűbb lenni, és akkor...most néztem meg valamelyik nap a sztatisztikát az interneten és ott azt írja, hogy az *Ilona* az 2004 vagy 2005-ben a harmadik vagy...legalább az első tízbe benne van, hogy a legnépszerűbb név Franciaországba, ami...nagyon csodálkoztam rajta, de tényleg ezt mondják” (FM2).

A fenti állításnak utánajárva arra ugyan nem találtam adatot, hogy az első tíz legnépszerűbb név között valaha szerepelt volna az *Ilona*, de tény, hogy 2002 és 2003 között hirtelen népszerűvé és divatosná vált. A statisztikai grafikonról leolvasható, hogy körülbelül 1500 újszülött kapta ezt a nevet 2002–2003-ban¹⁰.

5) Nincs adat: 2 fő. Végeredményben elmondható, hogy kategorikus elutasítással nem találkoztam, olyan nem fordult elő, hogy csak francia nevet mondott volna az adatközlő, de a kompromisszumos megoldás volt a leggyakoribb (nyolc fő választotta ezt a tizenötből), ami a kettős identitás megerősítésére irányuló törekvéseket támasztja alá.

⁹ Egy franciaországi internetes közösségi oldalon, ahol hajdani barátok és osztálytársak találhatják meg egymást, és aminek 12 millió regisztrált franciaországi felhasználója van, 42 *Attilát* találtam. A családneveknek viszont csak a 60%-a magyar(os), természetesen ékezet nélkül: http://copainsdavant.linternaute.com/liste_personne/prenom/attila/1/attila/. [Letöltve: 2010. 09. 25.]

¹⁰ Forrás: <http://www.linternaute.com/femmes/prenoms/prenom/4945/ilona/>. [Letöltve: 2010. 09. 25.]

7. Összefoglalás

A) A kontrollsorozat tanulságai. – A vizsgálat ismertetésekor ígéretet tettem arra, hogy további összevetéseket teszek az 52 informálisan nyert névadatra és az interjúk 59 névadatára vonatkozóan. Gyermekefoglalkozásokon résztvevő megfigyelőként 15 adatot gyűjtöttem az 1995–2010 között született korosztály önmegnevezésére, szolítóneveire vonatkozóan; további 37 adat származik a Párizsi Magyar Katolikus Misszióban nyilvánosan közzétett elsőáldozási falitáblákról, melyek az 1980–1995 között születettek adatait gazdagítják. A 15 adat alátámasztja a dolgozatban bemutatott nemzetközi (divat)nevek túlsúlyára vonatkozó megállapításaimat, ugyanakkor a 37 missziós névadat nagyobb arányban mutat magyar kötődést. A Missziót látogató családoknak a magyar identitás megőrzésére irányuló törekvése, a hagyományokhoz való kötődése egyértelműbb, s ezt a névválasztáson keresztül is igyekeznek érzékelteni. Ugyanakkor érdemes figyelembe venni, hogy sok esetben a kereszteleési név került ki a falitáblára, amelyről (az interjúk tanulsága alapján) magam is tudom, hogy nem mindig esik egybe a hivatalosan anyakönyvezett alakkal (példaként lásd a 4. pontban *Zsófi ~ Sophie* esetét). Éppen ezért ezeknek a kontrolladatoknak a vizsgálata semmiképpen nem tekinthető irányadónak, hivatalosnak; csak a vizsgálatot színesítő adalékként vehető figyelembe.

B) Összevetések. – Összevetve eredményeimet ILLÉS-MOLNÁR MÁRTA hasonló időszakban lezajlott kutatásaival a következő megállapításokat tehetjük. Mint ILLÉS-MOLNÁR is említi, legfeljebb a betelepülő első nemzedék változtat nevet, a magyar identitás megőrzése, továbbadása nem kizárólag, és nem számottevően a neveken keresztül történik, de az 1989 előtti névadásoknál fontosabb tartják a szülők a magyar identitás megőrzését a magyar keresztneveken keresztül is. Az 1989 utáni nevek inkább nemzetköziek (ILLÉS-MOLNÁR 2010: 66–7). A franciaországi korpusz hibája, hogy sokkal csekélyebb számú adatból kell(ene) következtetéseket levonnunk, mint ILLÉS-MOLNÁRnak, mégis úgy tűnik, a tendencia világos, és ellenkező előjelű, mint a németországi: 1989 előtt nagyobb számú a hivatalosan franciának anyakönyvezett, és csak otthon „magyarosan” használt vagy becézett név. Ez ZELLIGER ÉRZSÉBET (2007) ausztriai adataival mutat rokonságot, akárcsak az 1989 utáni névadás egyre „nemzetköziesebbé” válása.

„Lehet és kell is összefüggést keresnünk a névadási szokások és az identitás megőrzése között. Egyenlőségjelet azonban semmiképpen nem tehetünk a magyar keresztnév (vagy családnév) és a magyar identitás közé” (ILLÉS-MOLNÁR 2010: 67). Ne feledjük azonban, hogy a nyelvi faktor identitásjelölő szerepe nem annyira jelentős, mint a Kárpát-medencében (GEREBEN 1999)! Franciaországban sokkal inkább a hagyományok, családi ünnepek, ételek, mentalitás stb. a fontosak az adatközlők számára, ahogyan ez egy másik kérdés köré szerveződő válasszokból előre megjósolható. Szükséges lefolytatni a továbbvezető vizsgálatokat, és elemezni az általam szintén feltett „Mit jelent az Ön számára magyarnak lenni?” kérdésre adott válaszokat. De ez már egy másik tanulmány feladata. Mint

ahogy ZELLIGER ERZSÉBET felvetése is, miszerint érdemes volna keresztelési anyakönyvi kivonatokból vett nevek vizsgálatát is elvégezni.

C) Kétnyelvűség: kétnevűség. – A gyűjtött anyagból világosan látható, hogy a kettős identitás a második nemzedék öröksége, s a névadási motivációkban is ez az irányadó: minél problémamentesebb, mindkét nyelv névállományába jól beilleszkedő nevet találni. A kétnyelvűség mégis minden esetben kétnevűséghez vezet, hiszen még az azonos írásképpel rendelkező nevekhez is (a beszélt nyelvben) nyelvenként egy saját hangalak társul, s ez alól nem kivételek a „legnemzetközibb” nevek sem.

A hivatkozott irodalom

- BÁNKI JUDIT szerk. 1997. Emlékkönyv Lőrinczy Éva 70. születésnapjára. MTA Nyelvtudományi Intézet, Budapest.
- BÁRCZI ZSÓFIA – VANČONÉ KREMMER ILDIKÓ szerk. 2007. Nyelv – irodalom – társadalom. Konstantin Filozófus Egyetem Közép-európai Tanulmányok Kara, Nyitra.
- FARKAS TAMÁS 2003. A házassági névviselés új szabályozásához. Magyar Nyelvjárások 41: 133–42.
- FERCSIK ERZSÉBET 2005. A magyar asszonynevek hagyományos és új formái. In: XXII. Nemzetközi Névtudományi Kongresszus (Pisa, 2005. 08. 29. – 09. 03.) URL: <http://mnytud.arts.unideb.hu/nevtan/informaciok/pisa/fe-m.pdf>. [Letöltve: 2010. 09. 25.]
- GEREBEN FERENC 1999. Identitás, kultúra, kisebbség. Osiris Kiadó – MTA Kisebbségkutató Műhely, Budapest.
- GERGELY, JEAN 1968. Déformations subies par le hongrois parlé sous l'influence de l'usage permanent de la langue française. Kézirat. Paris.
- HOFFMANN ISTVÁN – JUHÁSZ DEZSŐ szerk. 2007. Nyelvi identitás és a nyelv dimenziói. Nemzetközi Magyaraságtudományi Társaság, Debrecen–Budapest.
- ILLÉS-MOLNÁR MÁRTA 2009. A németországi szórványmagyarok névhasználatáról. Nyelvünk és Kultúránk 4: 68–82.
- ILLÉS-MOLNÁR MÁRTA 2010. Névadás és névhasználat a németországi magyar szórványban. Névtani Értesítő 32: 59–69.
- LAPIERRE, NICOLE 2006. Changer de nom. Éditions Gallimard, Paris.
- RAÁTZ JUDIT 2005. A magyar keresztnév változása a 20. század második felétől. Kézirat. In: XXII. Nemzetközi Névtudományi Kongresszus (Pisa, 2005. 08. 29. – 09. 03.) URL: <http://mnytud.arts.unideb.hu/nevtan/informaciok/pisa/rj-m.pdf>. [Letöltve: 2010. 09. 24.]
- J. SOLTÉSZ KATALIN 1979. A tulajdonnév funkciója és jelentése. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- VÖRÖS FERENC 2007a. Adalékok a kétnyelvűség névtanához. In: BÁRCZI–VANČONÉ szerk. 2007: 145–57.
- VÖRÖS FERENC 2007b. Névfordítás és névváltogatás kétnyelvű környezetben. In: HOFFMANN–JUHÁSZ szerk. 2007: 185–99.
- ZELLIGER ERZSÉBET 1997. Generációk az emigrációban. (A felső-ausztriai szórványmagyarok néhány jellemzője). In: BÁNKI szerk. 1997: 94–8.
- ZELLIGER ERZSÉBET 1999. „... a nevedről lehullik az ékezet...” Névtani Értesítő 21: 224–9.
- ZELLIGER ERZSÉBET 2007. Névadás és identitás. Névtani Értesítő 29: 227–33.

Bilingualism: two names?

The question of the Hungarian–French bilingualism has never been studied before. This research was realised among French–Hungarian bilinguals in 2007 and 2010. The paper presents 110 names given to the children of Hungarian–Hungarian or French–Hungarian families living in Paris and around (Île-de-France). We can divide these names to 5 different types: 1) Hungarian (or considered Hungarian) names, 2) French names, 3) Neutral 1. / International 1. names (These names are written almost the same way everywhere.), 4) Neutral 2. / International 2. names (Officially French names, but exist a Hungarian translation for home use.), 5) Others.

The highest number of the names is found in the Neutral 1. (e.g. *Dániel* ~ *Daniel*). The motivation of the parents is clear: the international names help the most to the children in the easy integration to both (French and Hungarian) society. The data should be analysed and divided by a historical perspective: 1) names of the children born between 1980–1995, 2) names of the children born between 1995–2010. We can see that the part 1 includes more French or Neutral 2. type names. Cause they are mostly the children of a political emigration whose assimilation (and sometimes anti-assimilation) effort was heavy. After the political change in Hungary in 1989, mainly an economic emigration came from Hungary and the parents preferred to give international names to their children borned after 1995 (2nd group). These names can symbolise also a double identity.

Bilingualism: does it mean automatically two names? Our answer is yes, in the spoken language, because every name is pronounced in a different way in different languages. Although you have a typical Hungarian name in Paris, your name has two possible way to pronounce: one in Hungarian and another in French and vice versa. Also the international names are pronounced in different ways.

The paper also deals briefly with the family names and nicknames and try to prognosticate the new generations' names.

SZABÓ T., ANNAMÁRIA